

УДК 378.37.004.2.001

Рябова Зоя Вікторівна

доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри менеджменту освіти та права
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0001-9373-7121
Ryabova69@gmail.com

Єльнікова Галина Василівна

доктор педагогічних наук, професор, професорка кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти
Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків, Україна
ORCID ID 0000-0001-6677-4568
galina.yelnikova@gmail.com

ПРОФЕСІЙНЕ ЗРОСТАННЯ ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ОСВІТИ

Анотація. Стаття актуалізує на необхідності трансформаційних процесів в освіті в умовах цифровізації. У тексті уточнюється структура професійної компетентності педагогів у сучасних умовах через введення трьох блоків: спроможність особистості педагога до ефективної педагогічної діяльності як в очній формі навчання, так і в дистанційній з використанням цифрових сервісів; навичок: професійних; універсальних; цифрових; навичок успішності професійної діяльності на основі проектного типу мислення як в реальному, так і в цифровому просторі. У статті аналізуються сучасні дослідження, у яких описуються засоби надання освітніх послуг в умовах цифровізації. Зазначається, що традиційні засоби дистанційного навчання, наприклад, використання платформи Moodle, продовжують успішно працювати. Разом із тим, з'явилися й інноваційні, наприклад, Open University (УВУПО). Автори статті акцентують увагу на те, що в сучасних умовах Інтернет стає засобом заробітку, що спонукає формувати у суб'єктів освітнього процесу інформаційну культуру, зокрема навички володіння цифровими технологіями в професійній діяльності. Наприклад, використовувати конференції Zoom; BigBlueButton (Open Source Web Conferencing); Google Meet тощо для організації освітнього процесу й поширення інформації про навчальний контент у режимі реального часу. Зазначається, що в межах e-learning необхідно формувати такі цифрові навички, як scaffolding «long read» та ін. Крім того, підкреслюється, що провідною навичкою стає опитування здобувачів освіти Інтернет-конструкторами. Автори як приклад наводять е-ресурс для конструювання тестів перевірки засвоєння навчального контенту та зворотного зв'язку - LearningApps.org. У статті також приділено увагу технологіям Інтернет-маркетингу та використанню саме мобільних месенджерів для оцінювання та просування освітніх послуг. Наголошується, що провідним попитом у системі підвищення кваліфікації фахівців є розвиток гнучкості професійних здатностей («Soft skills»), які утворюють сукупність неспеціальних навичок і забезпечують високу продуктивність та результативність професійної діяльності. порушуються питання щодо вмотивування та забезпечення успішності здобувачів освіти, а також оптимального вибору технологій, методів і форм для навчання засобами електронного зв'язку. Зазначається, що цифрова компетентність педагога базується на його когнітивних, соціальних та емоційних складових і враховує його життя в цифровому середовищі. У статті з'ясовується, що професійне зростання фахівців відбувається під час підвищення кваліфікації, зокрема в умовах відкритого університету післядипломної освіти. У тексті також подані етапи моніторингу якості надання освітніх послуг та використання хмарних технологій для розрахунку й визначення ефективності освітньої діяльності закладу.

Ключові слова: цифровізація освіти; маркетингова інформація; засоби електронного зв'язку; відкритий університет; підвищення кваліфікації; Hard skills; Soft skills; Digitalskills.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Пандемія, яка стала причиною стрімкого настання інформаційної епохи розвитку суспільства, сприяла інтенсивній глобальній

цифровізації освіти. В умовах надання освітніх послуг засобами електронного зв'язку як ніколи актуальним є твердження, що зазначено в Національному звіті за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018. А саме: «усі ми, незалежно від соціального статусу, місця народження та походження, маємо отримати доступ до фахових педагогів, сучасного освітнього середовища та актуального змісту освіти впродовж життя» [1]. Зазначене підкреслює, що, незважаючи на вимушеність надання освітніх послуг в online режимі, педагогам необхідно забезпечувати їх якість та вільний доступ до навчального контенту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні і практичні аспекти надання освітніх послуг закладами освіти для професійного зростання фахівців як пріоритетного напрямку формування освітнього потенціалу держави дістали значного розвитку в працях учених О. Боднар, Т. Борової, О. Галуса, В. Гладкової, М. Гриньової, Г. Єльнікової, В. Камишина, Г. Кравченко, В. Кременя, В. Курила, М. Лазарева, Н. Любченко, Л. Мартинець, В. Олійника, Л. Оліфіри, Ю. Рашкевича, З. Рябової, Т. Сорочан, Г. Тимошко, В. Ягупова та ін. Використання комп'ютерних технологій в освітньому процесі розкрито в роботах В. Бикова, М. Бухаркіної, Р. Гуревича, Ю. Жука, М. Кадемія, С. Касьяна, Л. Карташової, М. Кириченко, К. Колос, С. Литвинової, Л. Ляхоцької, Т. Махині, В. Олійника, Є. Полат, В. Пономаренка, О. Спіріна та ін. Актуальними для нашого дослідження в умовах сьогодення стали наукові розвідки зарубіжних науковців. Наприклад, пролонговане дослідження таких науковців, як Хосе Марія Фернандес-Батанеро, Марта Монтенегро-Руеда, Хосе Фернандес-Сереро і Інмакулада Гарсія-Мартінес. Учені проаналізували дані Scopus и Wos (вибірка з 21 дослідження), результатом чого стало визначення ряду проблем, з якими зустрічаються вчителі. Провідним, на думку авторів, є те, що за результатами досліджень можна констатувати відсутність або недостатність сформованості в педагогів цифрових компетентностей. Автори надають поради щодо розвитку Digitalskills (цифрові навчачки) сучасних педагогів у системі післядипломної освіти (<https://doi.org/10.1080/02619768.2020.1827389>). Крім того, для визначення дієвості використання мобільних пристроїв для e-learning корисним є дослідження таких науковців, як Карл Ройл, Сара Стейджер та Джон Трекслер, які наголошують, що сьгодні гаджети (мобільні пристрої) стають інструментами цифрового навчання й перетворюються із системи «доставки» навчального контенту в систему опанування навчальними матеріалами й отримання зворотного зв'язку (<https://doi.org/10.1007/s11125-013-9292-8>). Дослідження, що були проведені Мирьям Шмид Елиана Брианца Доминик Петко, з'ясували врахування педагогами під час планування освітнього процесу використання інформаційних технологій. Було проаналізовано значну кількість планів уроків (173) і з'ясовано, що, в основному, тільки вчителі, які використовують STEM-технології, показали зв'язок e-технологій і освітнього процесу (<https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106586>). Отже, цифровізація освіти та використання інформаційних технологій в освітньому процесі сьогодні є актуальними.

Аналіз стану зазначеного питання в наукових джерелах сприяв тому, що нами було проведено опитування педагогів (мобільні месенджери, вайбер-групи, усні опитування слухачів, студентів, запитання в чатах під час конференцій у реальному часі тощо) щодо з'ясування нагальних потреб розвитку професійної компетентності в умовах цифровізації. Було з'ясовано, що першочерговим є попит на:

- розроблення концептуальних засад цифрового змісту навчання;
- визначення навчального контенту, сутнісної характеристики інтегральної компетентності, а також загальних та спеціальних навичок педагогів (чому саме необхідно навчати);

- пошук способів оптимальної взаємодії учасників освітнього процесу з інноваційними цифровими технологіями (які платформи та засоби електронного зв'язку краще обрати тощо), механізми;
- визначення дієвих технологій управління процесами формування й надання цифрових освітніх послуг та забезпечення їх якості;
- обґрунтування механізму використання Інтернету як комунікаційного майданчика для підвищення мотивації навчання й інтерактивної взаємодії учасників освітнього процесу, що забезпечує результативність та продуктивність опанування змістом освіти. Цей попит є одним з пріоритетних.

Актуальною та нагальною вимогою сьогодення, яка обумовлена необхідністю вільного доступу до навчального контенту, є інформаційне середовище закладу освіти та використання науково-педагогічними працівниками месенджерів як мобільних освітніх технологій. Зазначене закріплено і законодавчими документами. Так, у Законі України «Про освіту», у Статті 3 «Право на освіту», зазначається, що кожен має право на доступ до публічних освітніх, наукових та інформаційних ресурсів, зокрема в мережі Інтернет, електронних підручників та інших мультимедійних навчальних ресурсів у порядку, визначеному законодавством [2].

Крім того, поняття «Інтернет» як всесвітня добровільно об'єднана система комп'ютерних мереж усе частіше тлумачиться як web і доступна через нього інформація, а не сама фізична мережа [3]. Цікавою є доменна статистика, яка подає постійну позитивну динаміку зростання кількості доменів .UA. Регулярне оновлення доменів вказує на постійну зміну цифрового контенту, а, разом із цим, і пролонгований розвиток комунікаційних on(off)line каналів Інтернет. На цьому ресурсі, який присвячений доменним подіям, зазначається, що всі обмеження, які викликані пандемією Covid-19, стимулювали малий та середній бізнес активніше переводити свою діяльність в Інтернет-режим (<https://hostmaster.ua>). Усі зустрічі, продажі, послуги тепер надаються, в основному, засобами електронного зв'язку. На сьогодні в домені .UA 542,1 тис. реєстрацій. Для порівняння: у січні 2020 року приріст створення та використання доменів в Україні був +124, а вже у вересні 2020 приріст складав +2098 [4]. Отже, відбувається інтенсивна трансформація діяльності людей (зокрема й професійна) в електронний формат. Саме таке зростання підсилюється і тим, що освітні послуги набувають цифрової трансформації й педагогічна діяльність також переходить в електронний формат.

У межах нашого дослідження під комунікаційними каналами Інтернет і цифровою трансформацією освіти ми будемо розуміти використання вебплатформ всесвітньої системи комп'ютерних мереж, основне призначення яких полягає в інформаційній взаємодії учасників освітнього процесу під час формування та надання освітніх послуг закладом освіти.

Метою дослідження, результати якого зазначені у статті, є систематизація і наукове узагальнення актуальних у сучасних умовах складових професійної компетентності педагогів, зокрема Digitalskills, й розкриття напрямів використання засобів електронного зв'язку під час організації освітнього процесу. Крім того, передбачається вирішення таких завдань: розкриття напрямів використання ресурсів Інтернет для отримання маркетингової інформації з метою просування освітніх послуг закладу освіти та описання традиційних і новітніх електронних засобів педагогічної діяльності.

2. МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ

У процесі вивчення предмета дослідження та з метою розв'язання поставлених завдань нами було здійснено аналіз наукових джерел та сервісів Інтернет, проведено опитування здобувачів освіти та проаналізовано його результати. У зазначеній роботі використана певна сукупність загальних методів наукового пізнання, що використовуються як на емпіричному, так і на теоретичному рівнях дослідження. Поданий узагальнений опис використання електронних засобів зв'язку для надання освітніх послуг як під час дистанційного навчання майбутніх фахівців у закладі вищої освіти, так і під час професійного зростання працюючих педагогів у системі підвищення кваліфікації (ПК), що відбувається в курсовий період (здійснюється в закладах вищої і післядипломної освіти) та міжкурсний період (здійснюється за місцем роботи фахівців).

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Виклики, які сьогодні спонукають до стрімкого розвитку системи освіти та її цифровізації, можна умовно розділити на зовнішні та внутрішні. До зовнішніх належать, по-перше: глобальний перехід освіти в online формат й, у зв'язку з цим, оперативне оновлення стратегічних цілей освіти в умовах цифровізації. По-друге, розбудова системи якості освіти як внутрішньої, так і зовнішньої й необхідність її цифрового забезпечення. До внутрішньої системи належить стрімка цифрова модернізація змісту освіти й опанування суб'єктами освітнього процесу формами, методами навчальної online взаємодії. Зазначене передбачає розроблення, апробацію й опанування новими цифровими технологіями організації освітнього процесу, що й визначає сутність пролонгованого професійного зростання фахівця.

Зазначимо, що глобальна цифровізація освіти сприяла забезпеченню результативності й ефективності професійного зростання фахівця взагалі й педагога зокрема на основі інтернет-маркетингу освітніх послуг. В умовах сьогодення саме мережа Інтернет стає інструментом маркетингової діяльності закладу освіти. Зокрема все активніше проводяться маркетингові дослідження щодо виявлення актуального попиту на послуги закладу освіти та з'ясування стану їх задоволеності; встановлюються інтерактивні комунікації зі споживачами та стейкхолдерами (зацікавленими впливовими особами, учасниками дій); відбувається збут продукції (послуг) тощо. Нам імпонує тлумачення, що наводиться у Вікіпедії, а саме: Інтернет-маркетинг – це пошук, залучення й утримання клієнтів для продажу послуг засобами електронного зв'язку через мережу Інтернет [5]. Ми погоджуємося із думкою провідних науковців щодо сутності Інтернет-маркетингу й вважаємо, що використання таких технологій надає певні переваги закладу, зокрема формує позитивний імідж та репутацію, що в майбутньому сприяє збільшенню прибутку, також і економічного [6]. Найпопулярнішими вважаються такі елементи системи Інтернет-маркетингу, як-от: медійна реклама (банерна реклама для привертання уваги споживачів); контекстна реклама (банерне чи текстове оголошення); пошуковий маркетинг (традиційний та SEO); просування продукції (послуг) в соціальних мережах; прямий маркетинг (e-mail, RSS та ін); вірусний маркетинг (передача рекламного повідомлення від одного споживача до іншого, використовуючи їх особисті канали зв'язку: зокрема перепости у FB чи Viber); партизанський маркетинг (прихована реклама товару чи послуги: наприкінці е-листа повідомлення про послуги); інтернет-брендинг (управління просуванням бренду e-технологіями) та ін. [7]. Отже, просування інформації про заклад освіти, його продукти чи події засобами електронного зв'язку має сприяти успішному

його позиціонуванню на ринку освітніх послуг й забезпечити активізацію попиту на його послуги.

Взагалі провідною метою використання будь-яких Інтернет-технологій є підвищення ефективності взаємодії учасників освітнього процесу й забезпечення результативності навчання. До переваг використання зазначених вище технологій можна зарахувати: актуальні адресні звернення до цільової аудиторії, відстеження контенту потенційних споживачів освітніх послуг, постійний зв'язок зі споживачами та оперативне реагування на попит [8]. Аналізуючи зазначені позиції, можна підкреслити, що заклади освіти мають використовувати ресурси Інтернет для оприлюднення своєї первинної інформації й отримання первинної та вторинної інформації про інші заклади та установи. Первинну інформацію отримують на сайтах (порталах) закладу освіти, де розміщена інформація про продукти та освітні послуги і є зворотний зв'язок зі здобувачами, стейкхолдерами. Так, наприклад, під час проходження акредитації для отримання зворотного зв'язку заклади освіти розміщують на сайтах анкети, тести, опитувальники для стейкхолдерів, здобувачів освіти, педагогічних працівників та ін. Крім того, на сайтах розміщується різноманітна освітня інформація, інформаційно-методичні матеріали для проведення навчальних занять, електронна бібліотека, що також сприяє отриманню первинної інформації про заклад освіти. Для поточного відстеження та коригування стану освітнього процесу інформація також отримується через комунікаційні канали Інтернет.

Вторинна інформація, що видобувається з інших джерел, потрібна для з'ясування місця закладу на ринку освітніх послуг та його репутації в суспільстві. Наприклад, засобом отримання вторинної маркетингової інформації за допомогою комунікаційних каналів Інтернет є проведення моніторингу контенту споживачів. Це відстеження інформації, що залишають споживачі у відгуках на порталах (сайтах) та ін. Аналізується емоційний зміст повідомлень відвідувачів щодо їх позитивного або негативного ставлення до якості надання освітніх послуг. Перевагою моніторингу контенту споживачів є оперативне реагування на відгуки та можливість для закладу освіти «почути» споживача освітніх послуг; дізнатися про свої переваги та недоліки; усвідомити запити та потреби як існуючих, так і потенційних споживачів; з'ясувати, який рівень якості освітніх послуг і який образ закладу сформований у свідомості споживачів. Зазвичай зазначений вид моніторингу проводиться в соціальних мережах, наприклад, у Facebook (FB). Підкреслимо, що традиційно Інтернет-позиціонування закладу освіти здійснюється через власний сайт закладу, сайт дистанційного навчання, форуми, блоги, банери на сайтах-партнерах. Хоча, безсумнівно, найвагомим інструментом формування позитивної репутації закладу та отримання вторинної маркетингової інформації є соціальні мережі.

Разом із тим оперативна маркетингова інформація отримується через мобільні месенджери, такі як Viber, WhatsApp, Telegram та інші, що сьогодні є всесвітньою тенденцією, яка чітко простежується і в Україні. Підкреслимо, що нині ці месенджери активно розвиваються та додають нові функції користувачеві: від простого надання інформації до проведення групової конференції.

Як приклад можна навести створення та функціонування такої Viber-групи, як «Дія. Цифрова освіта», яка орієнтована на просування безкоштовних послуг сайту <https://osvita.diia.gov.ua/>. Основним призначенням створеної освітньої послуги є формування цифрової грамотності кожного громадянина України. Так, аналізуючи попит, на сайті було створено низку освітніх серіалів, що формують та розвивають базові цифрові навички, цифрову грамотність як учителів (online сервіси для навчання), так і батьків (серіал «Безпека дітей в інтернеті»). Є серіали й для літніх людей, а саме: як зробити оплату комунальних послуг через мережу Інтернет та інші корисні ролики.

Останнє повідомлення в групі надавало інформацію про те, що з'явилося 11 освітніх серіалів на сайті, наприклад, про інтерактивне навчання: курси для вчителів (<https://bit.ly/3dr4wT5>; <https://bit.ly/2QxvfUh>; <https://bit.ly/2YS9wKZ>). Описуючи в цій статті зазначену Viber-групу «Дія. Цифрова освіта», ми застосували технологію вірусного маркетингу для передачі рекламного повідомлення від одного споживача до іншого. Отже, використовуючи мобільні месенджери, заклад освіти може як відстежувати освітні пропозиції, орієнтуючись на актуальний попит щодо змісту освітніх послуг, так і сприяти їх просуванню. Крім того, під час вимушеного online навчання кураторами груп курсів підвищення кваліфікації Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України створюються viberгрупи для повідомлення оперативної інформації про перебіг навчання та проведення групових консультацій слухачів. По завершенню навчання ці групи вже використовуються з метою надання та отримання маркетингової інформації, як для повідомлення про появу нових продуктів та послуг закладу освіти, так і для з'ясування попиту на нові послуги.

Ураховуючи зазначене вище, підкреслимо, що сьогодні, для професійного зростання фахівців актуальним є формування цифрових навичок та розвиток умінь їх використання в професійній діяльності. Разом з тим, аналізуючи різноманітні Інтернет ресурси, можна зазначити, що провідним попитом у системі підвищення кваліфікації фахівців є розвиток гнучких навичок фахівця («Soft skills»), які за своєю сутністю є сукупністю неспеціальних навичок і забезпечують високу продуктивність та результативність професійної діяльності. Спираючись на результати наукових розвідок, зазначимо ті потреби в знаннях і навичках, які вчені вважають необхідними в XXI столітті для успішної професійної діяльності, зокрема педагогічної [9].

Виокремлюють чотири блоки навичок успішної професійної діяльності людини, а саме: перший – методи мислення (креативність; критичне мислення; проектний тип мислення; вирішення проблем; самостійне ухвалення рішень; навчання протягом життя); другий блок – засоби праці (інформаційна культура та вільне володіння цифровими технологіями); третій блок – методи роботи (креативність та колаборативність) й четвертий блок – це блок навичок, які необхідні для успішної життєдіяльності (громадянська позиція; життя і професійна діяльність; особиста і соціальна відповідальність). Підкреслимо, що засобами праці в умовах сьогодення виокремлено інформаційну культуру та володіння фахівцем цифровими технологіями [10]. Спираючись на зазначене, до класичної структури професійної компетентності педагога можна додати такі позиції, що наведені на рисунку 1:

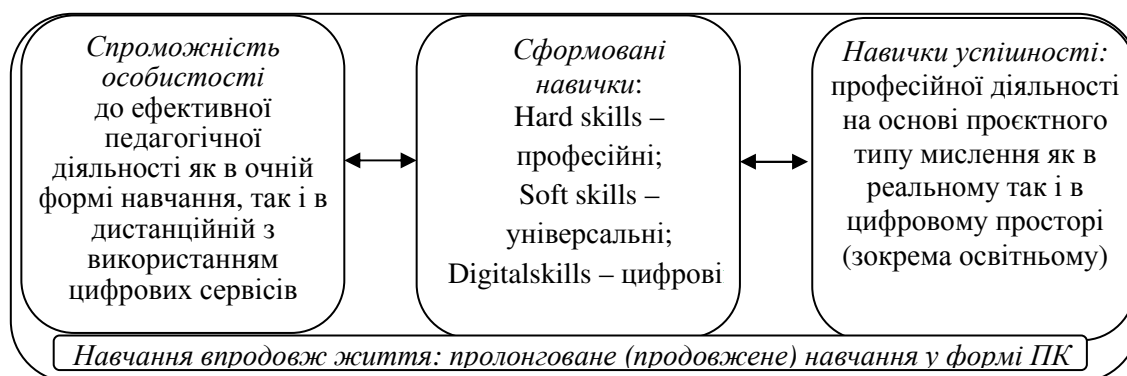

Рис. 1. Актуальний зміст професійної компетентності педагога в умовах цифровізації освіти

Проведений аналіз опитування споживачів послуг, що надає заклад післядипломної освіти, й аналіз змісту Інтернет контенту дає змогу стверджувати, що професійне зростання фахівців в умовах цифрової освіти буде успішним за умов переосмислення та оновлення:

1. Контенту навчання здобувачів освіти у вищій школі та працюючих педагогів у системі підвищення кваліфікації, тобто визначення актуального змісту освіти, що на сьогодні є затребуваним.

2. Мети та результату навчання (підвищення кваліфікації) з урахуванням глобальної цифровізації (якою має бути інтегральна компетентність фахівця, загальні, спеціальні, «м'які» навички тощо).

3. Напрямів цифровізації освітнього процесу та роботи в цифровому режимі (надання освітніх послуг засобами електронного зв'язку), відповідаючи на питання: у який спосіб забезпечити якість надання освітніх послуг, які сервіси та платформи існують для навчання, яку платформу (який інтернет-ресурс обрати для надання освітніх послуг, за якими критеріями це здійснити).

4. Цифрових моделей освітньої взаємодії, з'ясовуючи, у який спосіб умотивувати та забезпечити успішність навчання, які технології, методи та форми необхідно використовувати під час цифрового навчання та як забезпечити інтерактивну взаємодію учасників освітнього процесу.

5. Методів та технологій оцінювання навчальних результатів здобувачів освіти. Як провести рефлексію цього процесу.

Підкреслимо, що зазначені вище позиції сприятимуть формуванню компетентності педагогів у сфері цифрових технологій, яка, першочергово, ґрунтується не лише на знаннях сутності цифрових технологій, а й на знаннях їх використання в освітньому процесі. Digitalskills педагога базуються на когнітивних, соціальних та емоційних складових його професійної діяльності та його житті в цифровому суспільстві.

Зауважимо, що якість послуг, які надають заклади освіти, визначається на основі таких критеріїв, як-от: відповідність освітніх послуг державному замовленню, регіональним запитам, потребам споживачів; постійність освітньої послуги (наскільки комплекс освітніх послуг, що надає заклад освіти, є незмінним і відповідає сучасним викликам); рівень організації освітнього процесу та його відповідність вимогам; отриманий результат (наскільки він відповідає очікуванням). Відстеження якості надання освітніх послуг на основі зазначених критеріїв й забезпечує вивчення стану задоволення потреб стейкхолдерів і сприяє запровадженню технологій інтернет-маркетингу в діяльність закладу освіти [11].

На наше переконання, забезпечити формування цифрових навичок можливо шляхом побудови змісту освітніх програм закладу освіти на цифровій проектноорієнтованій основі, що сприятиме формуванню у фахівців м'яких навичок, які базуються на проектному типі мислення. Саме такий підхід забезпечить фахівцям, які пройшли відповідний курс підвищення кваліфікації, спроможність отримання нових повноважень (компетенцій) з одночасним набуттям необхідних компетентностей (насамперед, цифрових) для ефективного виконання своїх посадових обов'язків.

Ураховуючи актуальність та необхідність формування таких програм, розглянемо їх приклади. Так, ми вже згадували освітні серіали, що побудовані на електронній основі й спрямовані на формування, насамперед, цифрових навичок. Їх провідним завданням є формування Digitalskills але для професійної діяльності. Наприклад, такий освітній серіал, як «Цифрові навички для вчителів», орієнтований на опанування вчителями навичками застосування online інструментів в освітньому процесі. Він не передбачає формування Hard skills, але сприяє тому, щоб процес навчання став

ефективним та цікавим. На сьогодні створено багато електронних ресурсів, що можуть допомогти педагогам ефективно організувати освітній процес засобами електронного зв'язку (через мережу Інтернет).

В ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України ефективно працює самоврядний (автономний) заклад освіти типу розподіленого навчання – Український відкритий університет післядипломної освіти (УВУПО). Мета його діяльності полягає у відкритті можливості отримати доступ до курсів підвищення кваліфікації особам, які бажають навчатися дистанційно в зручному місці і в зручний для них час. Детальніше інформацію можна отримати як на офіційному сайті, так і в соціальній мережі Фейсбук ((<http://uvu.org.ua/> та <https://www.facebook.com/groups/217559579605133/members>).

Як відповідь на виклики, що постали перед системою освіти, у межах діяльності УВУПО були розроблені освітні курси, що сприяють інтеграційному формуванню навичок Hard skills і Soft skills так і Digitalskills. Наприклад, це спеціальний курс «Управління закладом освіти як проєктноорієнтованою організацією», який і спрямований на формування професійної компетентності керівника закладу освіти, яка базується на вищезазначених навичках. Опановуючи зміст курсу, слухачі набувають уміння використовувати цифрові технології в професійній діяльності для вирішення питань надання якісних освітніх послуг закладом освіти. Це і проведення заходів (наприклад, навчальних занять, нарад, консультацій тощо) засобами електронного зв'язку, це і створення е-опитування (проведення голосування засобами електронного зв'язку) визначення результативності навчання або стану виконання рішень за допомогою електронних таблиць та форм тощо.

Результативність навчання на такому спеціальному курсі визначається за допомогою традиційних моніторингових процедур з використанням кваліметричного підходу і створенням відповідної факторно-критеріальної моделі. Зазвичай моніторингові процедури проводяться в три етапи [12]:

1. Визначення об'єкта моніторингу й напрямів, за якими буде збиратися інформація. Наприклад, певна група слухачів, стан сформованості (розвитку) їх професійної компетентності, рівень сформованості Hard skills, Soft skills, Digitalskills на початку та наприкінці навчання, якість опанування змістом навчання, практико-орієнтовність курсів, новизна тощо; відбір критеріїв, за якими визначатиметься стан об'єкта; підбір інструментарію (засобів і способів отримання інформації про властивості об'єкта); оформлення визначених факторів та критеріїв у відповідну кваліметричну (факторно-критеріальну) модель.

2. Отримання показників стану об'єкта вимірювання (доцільно це робити засобами кваліметричного моделювання); організація та здійснення інших процедур, наприклад, опитування, тестування, спостереження, робота з фокус-групою тощо.

3. Узагальнення та інтерпретація інформації (створення бази даних). Актуальним є використовувати хмарних сервісів як для збору, так і для обробки й зберігання інформації. Наприклад, скористатися сервісами та послугами Google.

Зазначимо, що відповідно до «Порядку проведення моніторингу якості освіти», що затверджений Наказом МОН України (від 16 січня 2020 року № 54), визначено процедуру підготовки та проведення моніторингу, що передбачає шість етапів. А саме: планування та підготовка моніторингу; розроблення Програми; проведення дослідження; збір та оброблення результатів моніторингу; аналіз та інтерпретація (узагальнення та пояснення результатів, визначення закономірностей, формулювання висновків тощо) результатів моніторингу; оприлюднення результатів моніторингу (інформування про результати моніторингу) [13]. Разом з тим, визначені законодавчо етапи містять етапи, що описані нами вище. Процедура підготовки передбачає розроблення методики проведення моніторингу якості освіти.

Традиційно визнаною методикою/технологією в моніторингових дослідженнях є своєрідний інструментарій, який виконує не тільки узагальнюючу роль, а, разом з критеріями, що характеризують бажаний результат, набуває властивості кваліметричного стандарту, що має назву кваліметрична (факторно-критеріальна) модель стану об'єкта дослідження. Дані заповнюються в табличному редакторі excel як автономному, що встановлений на локальному комп'ютері, так і віртуальному, що розміщений на хмарному сервісі Інтернет. Безпосереднє використання табличного редактора дає змогу автоматизувати обчислення результатів, відстежувати їх динаміку та робити своєчасні коригування щодо змістовного наповнення освітньої програми [8]. Підкреслимо, що хмарні сервіси дозволяють здійснювати обчислення безпосередньо в мережі Інтернет і доступ до результатів може бути наданий усім зацікавленим особам. Крім табличного редактора excel під час проведення моніторингових досліджень з метою визначення результативності навчання використовуються й інші сервіси всесвітньої мережі, які сьогодні використовуються в освітньому процесі.

Для проведення занять в online режимі вже традиційно використовуються конференції Zoom; BigBlueButton (Open Source Web Conferencing); Google Meet та ін. Разом з тим для організації освітнього процесу викладачеві необхідно мати зворотний зв'язок про ступінь засвоєння навчальної інформації. У межах e-learning педагогу необхідно опанувати цифрові навички. Наприклад, навчитися створювати цифрові книги (Book creator), використовуючи технологію «long read». Крім того, необхідно володіти прийомами створення освітнього інтернет-середовища та вміти використовувати прийом scaffolding (використання різних ігрових прийомів для утримання уваги та створення позитивної мотивації тих, хто навчається). Взагалі формування та розвиток цифрових навичок педагога передбачає формування вміння навчитися створювати е-контент навчання та мотивувати здобувачів освіти до його опанування засобами електронного зв'язку. Провідною, на наш погляд, є сформованість такої Digital skills як оцінювання результатів навчання online засобами. Традиційно й вже дуже гарно відпрацьованими є Google-форми. Створюючи запитання за допомогою шаблонів, що розміщені в мережі Інтернет, можна запропонувати слухачеві перевірити стан засвоєння програмного матеріалу й з'ясувати проблемні моменти щодо застосування отриманих знань та навичок на практиці.

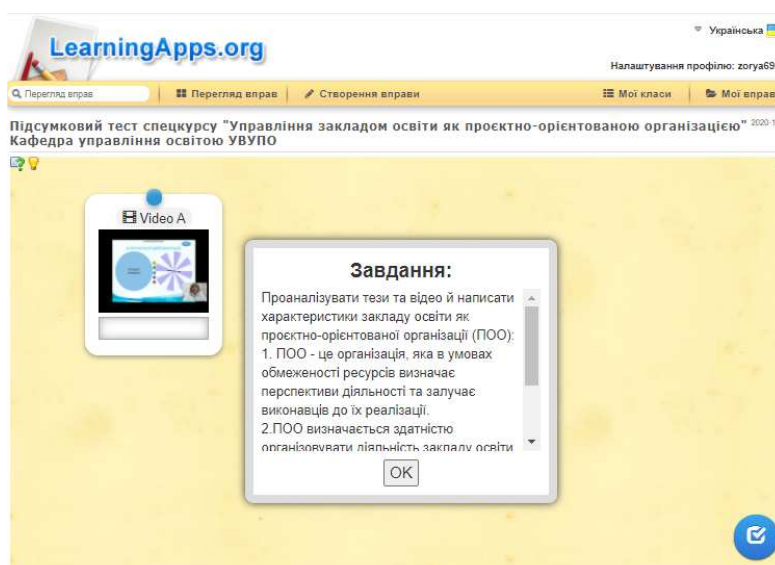

Рис. 2. Підсумковий тест спецкурсу «Управління закладом освіти як проектно-орієнтованою організацією» на платформі <https://learningapps.org/>

Наприклад, підсумковий тест спеціального курсу «Управління закладом освіти як проектно-орієнтованою організацією» (кафедра управління освітою УВУПО) складається з низки тестових завдань, які були запропоновані слухачам для розв'язання. Питання були відкритого та закритого типу. Зазвичай, для перевірки результативності використовуються Google-форми. Разом із тим, для мотивування слухачів, зацікавленості їх в опануванні новою платформою й для отримання результатів навчання нами було використано ресурс <https://learningapps.org/> (Рис.2).

Зазначену платформу можна використовувати як для перевірки стану засвоєння навчального матеріалу всіх слухачів, так і створити опитування для окремого здобувача освіти. Крім того, наприклад, необхідно підкреслити наявність таких функцій для використання тестів (вправ) як-от: вебпосилання на повноекранний перегляд (<https://learningapps.org/watch?v=p4jwyubgea20>); вбудування на сайт чи завантаження на локальний е-пристрій також надають сучасності використання цього конструктору. Окремо треба зазначити про наявність скоригованого QR-коду.

Використання такого конструктора сприятиме мотивації навчальної діяльності тих, хто навчається. Також його можна використовувати й для перевірки стану засвоєння навчального контенту. Як приклад можна навести закрите тестове запитання «Заклад освіти як проектно-орієнтована організація характеризується...» та відкрите – «Чи може ідея інтегрованого навчання бути покладена в основу проектної діяльності закладу освіти (так чи ні)? Обґрунтуйте свою відповідь». На пропозицію «Напишіть, будь ласка, три основні напрацювання, які Ви здобули під час опанування змістом цього спецкурсу» були отримані такі відповіді: «Визначила доцільність використання технології менеджменту знань. Готова впроваджувати технологію менеджменту знань в управлінні закладом освіти. Використання технології проектного менеджменту потребує постійного оновлення змісту робіт, використання додаткових знань, що є напрямком підвищення кваліфікації педагогів.

Алгоритм планування діяльності закладу загальної середньої освіти (ЗЗСО) як проектно-орієнтованої організації забезпечить його конкурентоспроможність. Ознайомилась із технологією складання проектів для інтегрованого навчання» тощо. Аналізуючи та узагальнюючи результати, можна дістатися висновку про доцільність та результативність проведеного спеціального курсу. Крім того, можна з'ясувати, чи набули подальшого розвитку такі навички, як Hard skills, Soft skills, Digitalskills. Підкреслимо, що використання сучасних конструкторів побудови інтерактивних завдань сприяє підвищенню мотивації навчання тих, хто навчається, та формує спектр навичок (Hard skills, Soft skills, Digitalskills) у тих, хто надає освітні послуги.

Разом з тим, традиційні технології, які вже використовували науково-педагогічні працівники до пандемії продовжують розвиватися і мають велике значення в розвитку цифрових навичок як викладачів, так і здобувачів освіти. Наприклад, опанування цифровими технологіями в процесі підготовки фахівців різних сфер діяльності широко використовується в Українській інженерно-педагогічній академії (УІПА, або академія). [14]. В академії для підготовки магістрів вводиться певна цифровізація навчання з використанням різноманітних освітніх технологій. Останнім часом у зв'язку з пандемією активно використовується дистанційне навчання, що являє собою сукупність різних інформаційних технологій, які дозволяють: доставляти студентам освітню інформацію: завдання, тестовий матеріал, ін.; забезпечувати зворотний зв'язок шляхом розміщення магістрантами на сайті своїх відповідей, які перевіряє та оцінює викладач; здійснювати інтерактивну взаємодію в системі «викладач-студент». Крім того, здобувачам освіти надається можливість самостійної роботи з розміщеними на сайті матеріалами для їх засвоєння у зручний для них час.

Для якісного запровадження дистанційного навчання використовуються, крім

традиційних, нові інформаційні та телекомунікаційні технології, технічні засоби, що забезпечують взаємодію здобувачів освіти з викладачем дистанційно та синхронно. Серед сучасних технологій дистанційного навчання розрізняють презентаційні технології, технології доставки та технології взаємодії. Прикладом презентаційних технологій, що використовуються, є електронні тексти, комп'ютерні навчальні програми, мультимедіа, телебачення, ін. Нагадаємо, що технології доставки можуть бути синхронними та асинхронними.

В УПА для дистанційного навчання використовується модульне об'єктно-орієнтоване динамічне освітнє середовище Moodle, що слугує своєрідною платформою для навчання і яке ще називають системою управління навчанням (LMS), системою управління курсами (CMS) або віртуальним навчальним середовищем (VLE).

Нагадаємо переваги системи Moodle, а саме: система дозволяє створювати навчальні курси та вебсайти. Курс створюється за принципом системності і містить: загальні відомості: назва курсу; програма; умовні бали, що отримують студенти за виконання завдань; питання для підготовки до заліку/іспиту; відомості про викладача; посилання на електронну бібліотеку Української інженерно-педагогічної академії (УПА); глосарій, ін.; зміст занять: презентації; тексти лекцій, практичних занять; завдання для самостійної роботи, модульного контролю; тести для виконання; спеціальні ресурси для завантаження відповідей здобувачів освіти.

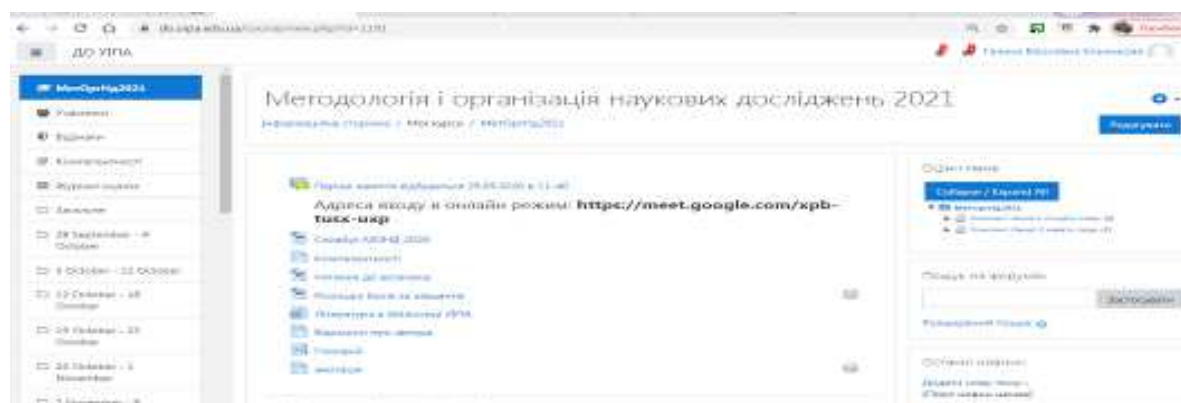

Рис. 3. Фрагмент «Загальні відомості» навчального курсу МОНД, розміщеного в системі Moodle (on/off)line)

Рис. 4. Фрагмент «Зміст занять» навчального курсу МОНД, розміщеного в системі Moodle (on/off)line)

Користуючись такими даними, що розміщені в Інтернеті, студенти мають змогу системно уявити весь курс, структурувати освітню інформацію, скачати тексти лекцій, практичних завдань, проаналізувати презентації, виконувати завдання поетапно і одночасно спостерігати за накопиченням балів, оскільки система Moodle має

електронний журнал, що узагальнює успіхи кожного учасника курсу. Нижче подані фрагменти курсу «Методологія і організація наукових досліджень» – МОНД, що розміщені в Інтернеті (рис. 3; рис. 4). Для проведення занять в online режимі в УПА використовується платформа для проведення відеозустрічей – Google Meet.

Вперше цей сервіс був представлений у березні 2017 року. У березні 2020 року у зв'язку з пандемією COVID-19 розробники оголосили безкоштовний доступ до програми. Це збільшило кількість користувачів у 30 разів, і в квітні 2020 року вона досягла 100 мільйонів користувачів у день.

Ця програма дозволяє встановлювати зв'язок у відео або аудіоформаті, має чат, демонстрацію презентації. Тобто створює всі можливості для колективної роботи і дискусії з питань, що потребують обговорення. При неможливості встановити аудіо-зв'язок, здобувачі освіти користуються чатом. Як показує практика, в Meet не тільки можна проводити лекційні заняття, а й практичні, вводити елементи самостійної роботи з одночасною колективною перевіркою правильності виконання. Отже, у рамках вебконференції обговорюються питання, винесені викладачем на розгляд усієї групи. Це заощаджує час і надає більше можливостей для опанування освітньої інформації.

Фрагмент занять з курсів «Управлінський аналіз» та «Контролінг», що були проведені в режимі реального часу, подано нижче (рис. 5; рис. 6).

Рис. 5. Фрагмент заняття з курсу «Управлінський аналіз» у реальному часі

Рис. 6. Фрагмент заняття з курсу «Контролінг» у реальному часі

Отже, перехід на віддалене навчання у зв'язку з пандемією прискорив та створив умови для неминучого інтенсивного цифрового розвитку як викладачів, так і здобувачів освіти. Зазначене сприяло опануванню комп'ютерно-орієнтованими

методичними системами і телекомунікаційними технологіями. Це, своєю чергою, забезпечило активізацію спілкування науково-педагогічних працівників та здобувачів освіти засобами електронного зв'язку.

Отже, використання сучасних засобів електронного зв'язку та інших ресурсів Інтернет у процесі розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців, фахівців узагалі й педагогів зокрема забезпечує інтеграційне формування професійних, універсальних і цифрових навичок. Зазначене сприяє успішній життєдіяльності особистості, добробуту суспільства, і, як результат, конкурентоспроможності держави. Зокрема це може бути відповіддю на виклики, які постали перед людством, на чому було наголошено в доповіді про людський розвиток [15]. Використання мобільного навчання забезпечує спільність у роботі здобувачів вищої освіти, надає нові можливості щодо пролонгованого постійного навчання як у межах, так і поза межами закладу, що сприяє більш ґрунтовному осмисленню певних категорій та формуванню стійкого знання шляхом їх обговорення online. Забезпечується безперервність навчання через мотивування процесу пізнання. Крім того, змінюється роль викладача: він переходить від транслятора інформації до фасилітатора, який організовує, підтримує здобувачів освіти та сприяє колективному розв'язанню навчальних завдань, надає консультації щодо написання випускових робіт тощо. Разом із тим, різноманітні конструктори інтерактивних завдань забезпечують підвищення мотивації навчальної діяльності.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У ході емпіричного дослідження здійснено систематизацію та наукове узагальнення актуальних складових професійної компетентності педагогів в умовах цифровізації. Зокрема наголошується на використанні комунікаційних каналів Інтернет як для отримання маркетингової інформації, так і для організації освітнього процесу. У ході дослідження автори на основі аналізу наукових джерел та проведеного опитування слухачів курсів ПК уточнили зміст професійної компетентності педагогічних працівників в умовах цифровізації. Новизною дослідження стало виокремлення трьох блоків (трьох напрямів) її розвитку: формування спроможності особистості до ефективної педагогічної діяльності, зокрема в цифровому форматі; формування та розвиток навичок: професійних (Hard skills); універсальних (Soft skills) та цифрових (Digitalskills); формування навичок успішності: професійної діяльності на основі проєктного типу мислення як в реальному, так і в освітньому цифровому форматі. Крім того, обґрунтовуючи напрями трансформації професійного зростання педагогів в умовах надання освітніх послуг засобами електронного зв'язку, було виокремлено основну умову – пролонговане навчання у формі підвищення кваліфікації, що також є інноваційним. Було встановлено, що з метою забезпечення конструктивного діалогу учасників освітнього процесу необхідно поєднувати як традиційні форми online навчання (платформи в мережі Інтернет), так і новітні (мобільні месенджери), зокрема платформи для конференцій в реальному часі та мобільні месенджери для оперативного обміну інформацією. Це також підкреслює інноваційність наукового пошуку, викладеного в статті. Підкреслено актуальність використання е-технологій оцінювання як рівня сформованості ефективної професійної компетентності педагогів, так і рівня опанування здобувачами освіти навчального контенту. За результатами наукового пошуку авторами запропоновано використання поданої в Інтернеті безкоштовної платформи LearningApps.org, яка підтримує процес навчання та викладання й має конструктор тестів. У статті узагальнено використання цифрових технологій у процесі підготовки фахівців у закладах вищої освіти та в процесі

підвищення кваліфікації працюючих педагогів у системі післядипломної освіти.

Подальші дослідження будуть присвячені розробленню технології використання інтернет-маркетингу для просування освітніх послуг засобами електронного зв'язку та технологіям використання електронних ресурсів оцінювання результатів навчання здобувачів освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] «Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018»; *Український центр оцінювання якості освіти*. Київ: УЦОЯО, 2019, 439 с. [Електронний ресурс]. Доступно: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/12/PISA_2018_Report_UKR.pdf
- [2] Верховна Рада України. (2017, Верес. 05). *Закон № 2145-VIII, «Про освіту»*. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
- [3] «Поняття про інтернет. Пошукові каталоги. Індексні пошукові системи», *Творимо освіту разом. Вікі ЦДПУ*. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://wiki.cuspu.edu.ua/index.php>
- [4] «Статистика», *Hostmaster.ua: офіційний сайт*. [Електронний ресурс]. Доступно: URL: <https://hostmaster.ua/news/?stat202009>
- [5] *Вікіпедія: Вільна енциклопедія. Головна сторінка*. [Електронний ресурс]. Доступно: https://uk.wikipedia.org/wiki/Holovna_storinka
- [6] *Формування інформаційно-освітнього середовища навчання старшокласників на основі технологій електронних соціальних мереж: монографія* / В. Ю. Биков, О. П. Пінчук, С. Г. Литвинова та ін. ; наук. ред. О. П. Пінчук ; К. Педагогічна думка, 2018. – 160 с.
- [7] С. М. Ілляшенко, М. П. Рудь, «Особливості класифікації маркетингових інновацій», *Вісник ХДУ Серія Економічні науки*, Т. III, № 30, 2018. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://ej.journal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/329>
- [8] З. В. Рябова, *Наукові основи маркетингового управління в освіті*. Київ, Україна: Пед. думка, 2013, 268 с.
- [9] *Цифрові компетенції як умова формування якості людського капіталу: аналіт. записка* / В. С. Куйбіда, О. М. Петроє, Л. І. Федулова, Г. О. Андрощук. Київ, Україна: НАДУ, 2019, 28 с.
- [10] Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи: зб. тез доп. учасників, на *Всеукр. наук.-практ. семінарі* / О. В. Овчарук, Ред. Київ, Україна: Ін-т інформ. технологій і засобів навчання НАПН України. Київ, 2019, 108 с.
- [11] Т. Борова, З. Рябова, Г. Кравченко, О. Почуєва, *Педагогічний консалтинг: навч. посіб.* Луцьк, Україна: Терен, 2019, 324 с.
- [12] *Адаптивне управління: міжгалузеві зв'язки, науково-прикладний аспект: кол. монографія* / Г. В. Єльнікова, Т. А. Борова, З. В. Рябова та ін.; Г. В. Єльнікової, Ред. Харків, Україна: Мачулін, 2017, 440 с.
- [13] Міністерство освіти і науки України. (2020, Січ. 15). *Наказ № 54 «Порядок проведення моніторингу якості освіти»*. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0154-20#Text>
- [14] Taras Lendyuk, Oksana Bodnar, Sergey Ripa and Anatoliy Sachenko, «Ontology application in context of mastering the knowledge for students. In: *IEEE 13th international scientific and technical conference on computer sciences and information technologies (CSIT)*, Vol. 2, 2018. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://publons.com/researcher/1473907/oksana-bodnar>
- [15] «Звіт про людський розвиток 2016», *UNDP, Україна*. [Електронний ресурс]. Доступно: https://www.ua.undp.org/content/dam/ukraine/docs/Annual%20Reports/hdr_2016_report_russian_web.pdf

Матеріал надійшов до редакції 01.08. 2020 р.

ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЙ РОСТ ПЕДАГОГОВ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Рябова Зоя Викторовна

доктор педагогических наук, профессор, заведующая кафедрой менеджмента образования и права
ГУВО «Университет менеджмента образования» НАПН Украины, г. Киев, Украина

ORCID ID 0000-0001-9373-7121

Ryabova69@gmail.com

Ельникова Галина Васильевна

доктор педагогических наук, профессор,
профессор кафедры педагогики, методики и менеджмента образования
Украинская инженерно-педагогическая академия, г. Харьков, Украина

ORCID ID 0000-0001-6677-4568

galina.yelnikova@gmail.com

Аннотация. Авторы статьи акцентируют внимание на необходимости трансформационных процессов в образовании в условиях цифровизации. В тексте уточняется структура профессиональной компетентности педагогов в современных условиях через введение трех блоков: способность личности педагога к эффективной педагогической деятельности как в очном так и в цифровом режиме; навыков: профессиональных; универсальных; цифровых; навыков успешности профессиональной деятельности на основе проектного типа мышления как в реальном, так и в цифровом пространстве. В статье анализируются современные исследования, в которых описываются средства оказания образовательных услуг в условиях цифровизации. Отмечается, что традиционные средства дистанционного обучения, например, использование платформы Moodle, продолжают успешно работать. Вместе с тем, появились и инновационные, например, Open University (УОУПО). Акцентируется, что в современных условиях Интернет становится средством труда, побуждает формировать у субъектов образовательного процесса информационную культуру, в частности навыки владения цифровыми технологиями в профессиональной деятельности. Например, использовать конференции Zoom, BigBlueButton (Open Source Web Conferencing), Google Meet и др. для организации образовательного процесса и информации об учебном контенте в режиме реального времени. Отмечается, что в рамках e-learning необходимо формировать такие цифровые навыки, как scaffolding «long read» и др. Кроме того, подчеркивается, что ведущим навыком становится опрос соискателей образования Интернет-конструкторами. Авторы в качестве примера приводят e-ресурс для конструирования тестов проверки усвоения учебного контента и обратной связи - LearningApps.org. Также в статье, уделено внимание технологиям интернет-маркетинга и использованию мобильных мессенджеров для оценки и продвижения образовательных услуг. Отмечается, что ведущим спросом в системе повышения квалификации специалистов является развитие гибких навыков специалиста («Soft skills»), которые по своей сути являются совокупностью неспециальных навыков и обеспечивают высокую производительность и результативность профессиональной деятельности. Затрагиваются вопросы, как мотивировать и обеспечить успешность обучения, какие технологии, методы и формы необходимо использовать при обучении средствами электронной связи. Отмечается, что цифровая компетентность педагога базируется на его когнитивных, социальных и эмоциональных составляющих и учитывает его жизнь в цифровой среде. В статье раскрывается, что профессиональный рост специалистов происходит в условиях повышения квалификации, в частности в условиях открытого университета последипломного образования. Также в тексте описаны этапы мониторинга качества предоставления образовательных услуг и использования облачных технологий для расчета и определения эффективности образовательной деятельности учреждения.

Ключевые слова: цифровизация образования; маркетинговая информация; средства электронной связи; открытый университет; повышение квалификации; Hard skills; Soft skills; Digitalskills.

TEACHERS PROFESSIONAL GROWTH IN THE CONDITIONS OF DIGITAL EDUCATION

Zoya V. Ryabova

Head of the Department of Education and Law Management
SIHE«University of Educational Management» of the NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine
ORCID ID 0000-0001-9373-7121
Ryabova69@gmail.com

Halina V. Yelnykova

Professor at the Department of Pedagogy, Methodology and Educational Management
Ukrainian Engineering Pedagogics Academy, Kharkiv, Ukraine
ORCID ID 0000-0001-6677-4568
galina.yelnykova@gmail.com

Abstract. The article actualizes the need for transformational processes in education in the context of digitalization. The presented material specifies the structure of teachers' professional competence in modern conditions through the introduction of three blocks: the ability of the teacher's personality to effective pedagogical activities both in person and in digital mode; formed skills: professional; universal; digital; skills of success of professional activity on the basis of project type of thinking both in real and in digital space. The article analyzes modern research, which describes the means for providing educational services in the context of digitalization. It is noted that traditional distance learning tools, for example, the use of the Moodle platform, continue to work successfully. At the same time, innovative ones have appeared, such as the Open University (Ukrainian Open University of Postgraduate Education). It is emphasized that in modern conditions the Internet is becoming a means of work, which encourages the formation of information culture in the subjects of the educational process, in particular the skills of digital technology in professional activities. For example, use Zoom conferences, BigBlueButton (Open Source Web Conferencing), Google Meet and others for organizing the educational process and information about educational content in real time. It is noted that within e-learning it is necessary to form such digital skills as scaffolding "long read" and others. In addition, it is emphasized that the leading skill is to survey students by Internet designers. The authors cite as an example an e-resource for constructing tests to test learning content and feedback - LearningApps.org. Also, the article focuses on Internet marketing technologies and the use of mobile messengers to evaluate and promote educational services. It is emphasized that the leading demand in the system of professional development is the development of flexible skills ("Soft skills"), which are essentially a set of non-special skills and provide high productivity and effectiveness of professional activities. The question is how to motivate and ensure the success of learning, what technologies, methods and forms should be used during learning by electronic means. It is noted that the digital competence of the teacher is based on his cognitive, social and emotional components and takes into account his life in the digital environment. The article reveals that the professional growth of specialists takes place in the conditions of advanced training, in particular in the conditions of an open university of postgraduate education. Also, the text describes the stages of monitoring the quality of educational services and the use of cloud technologies to calculate and determine the effectiveness of educational activities of the institution.

Keywords: digitalization of education; marketing information; electronic communications; open university; training; Hard skills; Soft skills; Digitalskills.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] "National report on the results of the international survey on the quality of education PISA-2018," *Ukrainian Center for Educational Quality Assessment*. Kyiv: UTSOYAO, 2019, 439 p. [Online]. Available: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/12/PISA_2018_Report_UKR.pdf (in Ukrainian)
- [2] Verkhovna Rada of Ukraine. (2017, Sep. 05). *Law № 2145-VIII, «On Education»*. [Online]. Available: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (in Ukrainian)
- [3] "The concept of the Internet. Search directories. Index search engines," *We create education together. CSPU wiki*. [Online]. Available: <https://wiki.cspu.edu.ua/index.php> (in Ukrainian)

- [4] “Statistics,” *Hostmaster.ua: official site*. [Online]. Available: URL: <https://hostmaster.ua/news/?stat202009> (in Ukrainian)
- [5] *Wikipedia: Free encyclopedia. Home page*. [Online]. Available: https://uk.wikipedia.org/wiki/Holovna_storinka (in Ukrainian)
- [6] V. Yu. Bykov, O. P. Pinchuk, S. G. Litvinova and others, “Formation of information-educational environment of high school education on the basis of technologies of electronic social networks,” monograph, Kyiv, *Pedagogichna Dumka*, 2018. 160 p. (in Ukrainian)
- [7] S. M. Ilyashenko, M. P. Rud, “Peculiarities of classification of marketing innovations,” *Bulletin of KSU Series Economic Sciences*, vol. III, no. 30, 2018. [Online]. Available: <http://ej.journal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/329> (in Ukrainian)
- [8] Z. V. Ryabova, “Scientific bases of marketing management in education.” Kyiv, Ukraine: *Pedagogichna Dumka*, 2013, 268 p. (in Ukrainian)
- [9] *Digital competences as a condition for the formation of the quality of human capital: an analyst. note* / V. S. Kuybida, O. M. Petroe, L. I. Fedulova, G. O. Androschuk. Kyiv, Ukraine: NAPA, 2019, 28 p. (in Ukrainian)
- [10] “Digital competence of the modern teacher of the new Ukrainian school,”: coll. thesis add. participants, in *All-Ukrainian. scientific-practical seminars, Institute of Information Technologies and Learning Tools of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine*. Kyiv, 2019, 108 p. (in Ukrainian)
- [11] T. Borova, Z. Ryabova, G. Kravchenko, O. Pochueva, “*Pedagogical consulting: textbook. way*.” Lutsk, Ukraine: Teren, 2019, 324 p. (in Ukrainian)
- [12] G. V. Yelnikov, T. A. Borova, Z. V. Ryabova and others, “*Adaptive management: intersectoral relations, scientific and applied aspect*”: col. Monograph. Kharkiv, Ukraine: Machulin, 2017, 440 p. (in Ukrainian)
- [13] Ministry of Education and Science of Ukraine. (2020, Jan. 15). *Order № 54 “Procedure for monitoring the quality of education.”* [Online]. Available: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0154-20#Text> (in Ukrainian)
- [14] Taras Lendyuk, Oksana Bodnar, Sergey Rippa and Anatoliy Sachenko, “Ontology application in context of mastering the knowledge for students.” in: *IEEE 13th international scientific and technical conference on computer sciences and information technologies (CSIT)*, vol. 2, 2018. [Online]. URL: <https://publons.com/researcher/1473907/oksana-bodnar> (in English)
- [15] *Human Development Report 2016*, UNDP, Ukraine. [Online]. Available: https://www.ua.undp.org/content/dam/ukraine/docs/Annual%20Reports/hdr_2016_report_russian_web.pdf (in Ukrainian)

